

Roles of Family in Cultivating Morality for Youth in the Islamic Private Schools, Pattani Province

Faisal Mahamad¹, Pranee Thongkum² and Marut Damcha-om³

¹Graduate Student (Community Development Education)

E-mail: krut111@hotmail.com

²M.Ed. (Educational Research), Associate Professor,

³Ph.D. (Rural Development), Assistant Professor,

Department of Education, Faculty of Education,

Prince of Songkla University

Abstract

The aims of this research were 1) to study the roles of family in cultivating morality based on 5 aspects including self-discipline, responsibility, patience, honesty and industry to the youth studying in Islamic private schools in Changwat Pattani; and 2) to compare the roles of family in cultivating morality to the youth according to their variables: genders, domiciles, family characteristics, numbers of children, household income, parents' ordinary education, parents' Islamic education, household main careers and time devotion to family. The samples of this research were 588 junior-high school students of Islamic private schools in Changwat Pattani complying with Article 15(1) The instrument was a set of questionnaires. The data were analyzed by frequency, percentage, t-test and F-test. The findings indicated that. 1) The family played great roles in cultivating morality for youth in Islamic private schools 2) Roles of family in cultivating morality for youth different with the statistical significance to their variables genders, domiciles, family characteristics, household income, mother's ordinary education, parents' Islamic education, household main careers and time devotion to family. But not different with the statistical significance in variables numbers of children, and father's ordinary education.

Keywords: cultivation, family roles, morality, muslim youth

บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี

พียซอล มะหะหมัด¹, ปราณีย์ ทองคำ² และมารุต ดำชะอม³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท (ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน)

E-mail: krut111@hotmail.com

²ค.ม. (วิจัยการศึกษา) รองศาสตราจารย์

³Ph.D. (Rural Development) ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี 5 ด้าน คือด้านความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ ความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต และความขยันหมั่นเพียร 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนตามตัวแปร เพศของเยาวชน ภูมิภาคเดิม ลักษณะครอบครัว จำนวนบุตร รายได้ของครอบครัว การศึกษาสายสามัญของบิดาและมารดา การศึกษาสายศาสนาของบิดาและมารดา อาชีพหลักของครอบครัว และการใช้เวลาของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ ตามมาตรา 15(1) จำนวน 588 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ การทดสอบที และการทดสอบเอฟ ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามตัวแปร เพศของเยาวชน ภูมิภาคเดิม ลักษณะครอบครัว รายได้ การศึกษาสายสามัญของมารดา การศึกษาสายศาสนาของบิดาและมารดา อาชีพของครอบครัว และการใช้เวลาแก่บุตรหลาน แต่ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในตัวแปร จำนวนบุตร และการศึกษาสายสามัญของบิดา

คำสำคัญ : การปลูกฝัง, จริยธรรม, บทบาทครอบครัว, เยาวชนมุสลิม

บทนำ

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีค่าอย่างยิ่งของชาติ แต่สภาพสังคมในปัจจุบัน เด็กและเยาวชนกลับไม่ได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (ซาฮาบีเยห์ โต๊ะอาลิม, 2544, 2) ซึ่งการที่จะพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพนั้น ต้องสร้างเสริมจริยธรรมที่ดีงาม เช่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความขยันหมั่นเพียร การตรงต่อเวลา เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน คุณลักษณะทางจริยธรรมเหล่านี้ควรอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังให้เยาวชนได้ปฏิบัติจนเป็นนิสัย สถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจของเยาวชน ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ซึ่งสถาบันที่สำคัญที่สุดคือสถาบันครอบครัว

ครอบครัวอันประกอบด้วยบิดามารดา บุตรและญาติพี่น้องเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุด (ฉวีวรรณ กินาวงศ์, 2533, 83) ครอบครัวก่อให้เกิดการเรียนรู้ สร้างคุณค่า ค่านิยม บรรทัดฐาน วัฒนธรรม อุปนิสัย ทั้งยังเป็นที่ทำให้รูปแบบพฤติกรรม ให้เป้าหมายและอุดมการณ์ในการดำรงชีวิต การดูแลจากครอบครัวที่อบอุ่นและเอาใจใส่ สามารถสร้างคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทำให้คนมีสุขภาพแข็งแรง จิตใจและสติปัญญาแจ่มใส (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2541, 93) ทั้งนี้เพราะ บิดามารดาได้แนะนำพร่ำสอนพฤติกรรมที่เหมาะสมให้แก่บุตร ห้ามบุตรประพฤติหรือกระทำในทางที่ไม่ถูกไม่ควร แต่ด้วยสภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้บิดามารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูบุตร ทำให้เด็กและเยาวชนขาดความรัก ความอบอุ่นและความเอาใจใส่ จึงต้องหันไปหาบุคคลอื่น เช่น คนใช้และเพื่อนเป็นที่พึ่ง ซึ่งอาจจะพาไปสู่ความเสื่อมเสีย (สมพร เทพสิทธิ์, 2530, 30-31) อันจะส่งผลให้เยาวชนสร้างปัญหาแก่สังคมได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงบทบาทของครอบครัวเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

อิสลามจังหวัดปัตตานีในการปลูกฝังจริยธรรมที่สำคัญ 5 ด้านแก่เยาวชน ได้แก่ ความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ ความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต และความขยันหมั่นเพียร เพราะคุณลักษณะทางจริยธรรมดังกล่าวนี้ นอกจากจะทำให้เยาวชนเป็นคนดีแล้ว เยาวชนจะเป็นคนเก่งอีกประการหนึ่งด้วย (เพ็ญประภายาแลหาว, 2546, 15) เนื่องด้วยหลักสำคัญในการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาประเทศ คือ การพัฒนาคน ทั้งนี้ จริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นคนดีและเป็นคนเก่ง ผลจากการวิจัยจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาบทบาทของครอบครัวและจริยธรรมของเยาวชนในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ในด้านความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ ความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต และความขยันหมั่นเพียร

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนตามตัวแปรเพศของเยาวชน ภูมิภาคเดิม ลักษณะครอบครัว จำนวนบุตร รายได้ของครอบครัว การศึกษาสายสามัญของบิดาและมารดา การศึกษาสายศาสนาของบิดาและมารดา อาชีพหลักของครอบครัว และการให้เวลาของครอบครัว

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 คือในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ มาตรา 15(1) ในจังหวัดปัตตานี

2. ตัวแปรที่ศึกษา
2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศของเยาวชน ภูมิภาคเดิม ลักษณะครอบครัว จำนวนบุตร รายได้

ของครอบครัว การศึกษาสายสามัญของบิดาและมารดา การศึกษาสายศาสนาของบิดาและมารดา อาชีพหลักของครอบครัว และการให้เวลาของครอบครัว

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของครอบครัว ในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชน ตามความคิดเห็นของนักเรียน 5 ด้าน คือ ด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความขยันหมั่นเพียร

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรม หมายถึง การกระทำของครอบครัวในด้านการอบรม สั่งสอนและการประพฤติเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม การให้ความรู้ การเสริมแรงทั้งทางบวกหรือทางลบหรือ การให้คุณหรือโทษ และการให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง เพื่อให้เยาวชนมีคุณลักษณะทางจริยธรรม 5 ด้าน คือ ความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ ความอดทน ความซื่อสัตย์ และความขยันหมั่นเพียร

เยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไป ที่ศึกษาเล่าเรียนอยู่ระดับช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15(1) ในจังหวัดปัตตานี

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15(1) หมายถึง โรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 จัดสอนอิสลามศึกษาและวิชาสามัญ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐอุดหนุนงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียน นักเรียนของโรงเรียนทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม

ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมจิตใจ อารมณ์ และพฤติกรรมของตน ให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ต้องการ และเป็นที่ยอมรับของสังคม

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด และยอมรับผลที่เกิดขึ้นทั้งในด้านที่เป็นผลดีและด้านที่เป็นผลเสีย รวมทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่

ให้ดียิ่งขึ้น

ความอดทน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความความสามารถในการยอมรับสภาพความยากลำบากทั้งทางร่างกายและจิตใจ และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จแม้จะมีอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความประสงค์ที่จะไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน จริงใจ ไม่คดโกง ตรงต่อความเป็นจริง ทั้งต่อหน้าและลับหลัง และทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความมุ่งมั่นในการใช้ความมานะพยายามเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย ให้ประสบผลสำเร็จ ทำงานอย่างแข็งขัน ไม่ปล่อยปละละเลย กระทำอย่างสม่ำเสมอ และรวมไปถึงการทำงานมากกว่าหน้าที่ประจำ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคุมคู่สามัญ มาตรา 15(1) จังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 1 และเขต 2 จำนวน 22,888 คน จาก 54 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (1973, 727) ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ 588 คน

2. สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling) ชั้นแรกสุ่มอำเภอ โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิตามลักษณะของพื้นที่ ร้อยละ 50

3. สุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคุมคู่สามัญตามมาตรา 15(1) ในอำเภอที่สุ่มได้ในข้อ 2 มา ร้อยละ 30 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนโรงเรียน

ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 13 โรงเรียน
4. สุ่มห้องเรียนโรงเรียนละ 3 ห้อง (ม.1-ม.3)
โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 588 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและลักษณะครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรม 5 ด้าน ตามความคิดเห็นของนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 75 ข้อ ได้ทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นแต่ละด้านระหว่าง .8272 - .8877

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความร่วมมือผู้บริหารที่เป็นโรงเรียนตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากนักเรียนในโรงเรียน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบที (t-test) การทดสอบเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธีการของ Scheffe'

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผล แบ่งออกเป็น 5 ช่วงดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีบทบาทมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีบทบาทมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีบทบาทปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีบทบาทน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีบทบาทน้อยที่สุด

ที่สุด

1. บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามความคิดเห็นของนักเรียน ด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความขยันหมั่นเพียร อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ระดับบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

การปลูกฝังจริยธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับบทบาท
1. ด้านความมีวินัยในตนเอง	3.74	.44	มาก
2. ด้านความรับผิดชอบ	3.88	.51	มาก
3. ด้านความอดทน	3.86	.52	มาก
4. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	3.94	.54	มาก
5. ด้านความขยันหมั่นเพียร	3.74	.53	มาก

2. การเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชน ตามตัวแปรพบว่า

2.1 เพศ

บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามปรากฏว่าครอบครัวมีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมในด้านความมีวินัยในตนเองให้แก่เยาวชนเพศหญิงสูงกว่าเยาวชนเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 2

2.2 ภูมิภาค

บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่าครอบครัวที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเหนือจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียรสูงกว่าครอบครัวที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 3

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามเพศ

การปลูกฝังจริยธรรม	เพศ				t
	ชาย		หญิง		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านความมีวินัยในตนเอง	3.70	.42	3.78	.44	2.37*
ด้านความรับผิดชอบ	3.89	.48	3.86	.53	.70
ด้านความอดทน	3.88	.49	3.84	.54	.82
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	3.97	.52	3.91	.55	1.20
ด้านความขยันหมั่นเพียร	3.74	.49	3.74	.56	0.02

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี จำแนกตามภูมิลำเนา

การปลูกฝังจริยธรรม	3 จังหวัดชายแดนใต้		จังหวัดอื่น ๆ		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	ด้านความมีวินัยในตนเอง	3.77	.44	3.80	
ด้านความรับผิดชอบ	3.87	.51	3.98	.46	1.56
ด้านความอดทน	3.86	.53	3.93	.47	.98
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	3.94	.55	4.03	.49	1.27
ด้านความขยันหมั่นเพียร	3.73	.54	3.88	.46	2.13*

* P < .05

2.3 ลักษณะครอบครัว

บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีลักษณะครอบครัวต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน และด้านความขยันหมั่นเพียร ส่วนด้านความซื่อสัตย์สุจริตมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีลักษณะครอบครัวต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า ครอบครัวของเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีลักษณะครอบครัวแบบบิดามารดาอยู่ด้วยกัน มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมทั้ง 5 ด้าน สูงกว่าลักษณะครอบครัวแบบบิดามารดาแยกทางกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ ครอบครัวของเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มี

ลักษณะครอบครัวบิดาหรือมารดาเสียชีวิต มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง และด้านความอดทนสูงกว่าลักษณะครอบครัวแบบบิดามารดาแยกทางกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 4

2.4 จำนวนบุตรในครอบครัว

บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามจำนวนบุตรในครอบครัว พบว่า ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความขยันหมั่นเพียร ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนด้านความมีวินัยในตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่ครอบครัวมีจำนวนบุตรต่างกันเป็นรายคู่ ไม่พบว่ามีค่าเฉลี่ยคู่ใดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตาราง 5

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามลักษณะครอบครัว

การปลูกฝังจริยธรรม	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (1)		บิดามารดาแยกทางกัน (2)		บิดาหรือมารดาเสียชีวิต (3)		F	คู่ที่แตกต่างกัน
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านความมีวินัยในตนเอง	3.76	.43	3.47	.56	3.77	.267	8.85**	(1) > (2)** (3) > (2)**
ด้านความรับผิดชอบ	3.90	.50	3.65	.56	3.89	.43	4.64**	(1) > (2)**
ด้านความอดทน	3.88	.51	3.59	.59	3.97	.42	6.55**	(1) > (2)** (3) > (2)**
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	3.96	.53	3.73	.60	3.99	.52	3.49*	(1) > (2)**
ด้านความขยันหมั่นเพียร	3.76	.52	3.47	.53	3.75	.49	5.85**	(1) > (2)**

*P < .05 **P < .01

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามจำนวนบุตรของครอบครัว

การปลูกฝังจริยธรรม	1-3 คน		4-6 คน		7-9 คน		10 คนขึ้นไป		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านความมีวินัยในตนเอง	3.67	.48	3.75	.42	3.79	.37	3.92	.32	3.00*
ด้านความรับผิดชอบ	3.84	.54	3.89	.51	3.93	.40	3.94	.46	.74
ด้านความอดทน	3.82	.53	3.85	.52	3.93	.44	3.96	.58	1.02
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	3.91	.55	3.94	.56	3.99	.45	4.02	.56	.52
ด้านความขยันหมั่นเพียร	3.68	.55	3.78	.52	3.73	.49	3.77	.59	1.23

*P < .05

2.5 รายได้

บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ครอบครัวมีรายได้ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความมีวินัยในตนเอง และด้านความรับผิดชอบ สำหรับด้านความซื่อสัตย์สุจริตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านความอดทน และด้านความขยันหมั่นเพียร ไม่แตกต่างกัน

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่ครอบครัวมีรายได้ต่างกันเป็นรายคู่ พบว่าด้านความมีวินัยในตนเอง ครอบครัวของเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสูงกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ด้านความซื่อสัตย์ ครอบครัวของเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านความรับผิดชอบ ไม่พบว่ามีค่าเฉลี่ย

คู่ใดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 6

2.6 การศึกษาสายสามัญของบิดา

บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่บิดามีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน ด้านความมีวินัยในตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความขยันหมั่นเพียร ไม่แตกต่างกัน เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่บิดามีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกันเป็นรายคู่ ไม่พบว่ามีค่าเฉลี่ยคู่ใดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตาราง 7

2.7 การศึกษาสายสามัญของมารดา

บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มารดามีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านความมีวินัยในตนเอง ส่วนด้านความรับผิดชอบ ความอดทน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความขยันหมั่นเพียรไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี จำแนกตามรายได้

การปลูกฝังจริยธรรม	ต่ำกว่า 5,000 บาท (1)		5,001-10,000 บาท (2)		มากกว่า 10,000 บาท (3)		F	คู่ที่แตกต่าง
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านความมีวินัยในตนเอง	3.69	.48	3.79	.39	3.82	.37	4.37*	(2) > (1)*
ด้านความรับผิดชอบ	3.83	.53	3.91	.50	4.00	.44	3.52*	ns
ด้านความอดทน	3.83	.55	3.87	.51	3.98	.41	2.64	
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	3.89	.58	3.96	.51	4.10	.44	4.64**	(3) > (1)**
ด้านความขยันหมั่นเพียร	3.70	.55	3.76	.50	3.86	.51	2.71	

*P < .05 ** P < .01

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญของบิดา

การปลูกฝังจริยธรรม	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลายหรือสูงกว่า		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านความมีวินัยในตนเอง	3.74	.43	3.68	.48	3.82	.41	3.10*
ด้านความรับผิดชอบ	3.88	.49	3.84	.56	3.93	.50	.89
ด้านความอดทน	3.85	.52	3.87	.56	3.90	.50	.33
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	3.94	.53	3.91	.61	3.98	.52	.52
ด้านความขยันหมั่นเพียร	3.74	.52	3.75	.58	3.76	.52	.10

* P < .05

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มารดา มีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า ครอบครัวของเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มารดา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสูงกว่า มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสูงกว่ามารดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 8

2.8 การศึกษาสายศาสนาของบิดา

บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่บิดามีระดับการศึกษาสายศาสนาต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความอดทน และด้านความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนด้านความรับผิดชอบ มีความแตกต่างกันที่ระดับ .05 ส่วนด้านความขยันหมั่นเพียร ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญของมารดา

การปลูกฝังจริยธรรม	ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า (1)		มัธยมศึกษาตอนต้น (2)		มัธยมศึกษาตอนปลายหรือสูงกว่า (3)		F	คู่ที่แตกต่าง
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านความมีวินัยในตนเอง	3.71	.45	3.78	.37	3.83	.44	3.99**	(3)>(1)**
ด้านความรับผิดชอบ	3.86	.51	3.89	.53	3.98	.45	2.63	
ด้านความอดทน	3.85	.52	3.88	.53	3.93	.47	1.08	
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	3.94	.54	3.93	.58	4.00	.52	.59	
ด้านความขยันหมั่นเพียร	3.73	.52	3.78	.51	3.79	.58	.82	

** P < .01

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีบิดามีระดับการศึกษาสายศาสนาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า บิดาที่มีการศึกษาสายศาสนาชั้น 7 หรือสูงกว่า มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน และด้านความซื่อสัตย์สุจริต แก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสูงกว่าบิดาที่มีการศึกษาสายศาสนาชั้น 1-3 อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนบิดาที่มีการศึกษาสายศาสนาชั้น 4 - 6 มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง แก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สูงกว่าบิดาที่มีการศึกษาสายศาสนาชั้น 1- 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 9

2.9 การศึกษาสายศาสนาของมารดา

บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี จำแนกตามระดับการศึกษาสายศาสนาของบิดา

การปลูกฝังจริยธรรม	ชั้น 1-3 (1)		ชั้น 4-6 (2)		ชั้น 7 ขึ้นไป (3)		F	คู่ที่แตกต่าง
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านความมีวินัยในตนเอง	3.64	.47	3.79	.40	3.78	.44	7.53**	(3)>(1)** (2)>(1)**
ด้านความรับผิดชอบ	3.79	.54	3.91	.51	3.93	.47	4.07*	(3)>(1)*
ด้านความอดทน	3.76	.55	3.88	.52	3.93	.49	5.35**	(3)>(1)**
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	3.87	.60	3.92	.54	4.03	.49	4.71**	(3)>(1)**
ด้านความขยันหมั่นเพียร	3.68	.57	3.76	.53	3.78	.50	1.86	

* P < .05 ** P < .01

มารดา มีระดับการศึกษาสายศาสนาต่างกัน ไม่แตกต่างกันในด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความขยันหมั่นเพียร ส่วนด้านความมีวินัยในตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีมารดา มีระดับการศึกษาสายศาสนาต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า มารดาที่มีการศึกษาสายศาสนาชั้น 7 หรือสูงกว่า มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สูงกว่ามารดาที่มีการศึกษาสายศาสนาชั้น 1-3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 10

2.10 อาชีพหลักของครอบครัว

บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ครอบครัวมีอาชีพต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านความมีวินัยในตนเอง และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน และด้านความขยันหมั่นเพียร ไม่แตกต่างกัน

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีครอบครัวมีอาชีพต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า ครอบครัวที่มีบิดาที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สูงกว่าครอบครัวที่มีอาชีพเกษตรกรและอาชีพประมง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านความซื่อสัตย์สุจริต ไม่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตาราง 11

2.11 การใช้เวลาแก่บุตรหลานของครอบครัว

บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ครอบครัวมีการใช้เวลาแก่บุตรต่างกัน ในด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความขยันหมั่นเพียร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่ครอบครัวมีเวลาให้แก่บุตรต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า ครอบครัวที่มีเวลาให้แก่

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี จำแนกตามระดับการศึกษาสายศาสนาของมารดา

การปลูกฝังจริยธรรม	ชั้น 1-3 (1)		ชั้น 4-6 (2)		ชั้น 7 ขึ้นไป (3)		F	คู่ที่แตกต่าง
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านความมีวินัยในตนเอง	3.67	.48	3.77	.39	3.78	.45	3.60*	(3) > (1)*
ด้านความรับผิดชอบ	3.83	.55	3.91	.50	3.89	.48	1.39	
ด้านความอดทน	3.81	.57	3.87	.49	3.90	.51	1.25	
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	3.91	.58	3.96	.54	3.96	.51	0.49	
ด้านความขยันหมั่นเพียร	3.71	.56	3.78	.53	3.73	.52	1.04	

* P < .05

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี จำแนกตามอาชีพหลักของครอบครัว

การปลูกฝัง จริยธรรม	ราชการ/รัฐ วิสาหกิจ (1)		รับจ้าง (2)		ค้าขาย (3)		เกษตรกรรม (4)		ประมง (5)		F	คู่ที่แตกต่าง
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านความมีวินัย ในตนเอง	3.93	.31	3.74	.42	3.78	.38	3.69	.52	3.56	.32	3.76**	(1)>(4)** (1)>(5)**
ด้านความ รับผิดชอบ	4.02	.42	3.88	.50	3.93	.44	3.83	.57	3.72	.57	1.91	
ด้านความอดทน	3.99	.45	3.89	.48	3.90	.48	3.79	.59	3.72	.52	2.17	
ด้านความ ซื่อสัตย์สุจริต	4.08	.41	3.94	.51	4.02	.50	3.87	.62	3.84	.54	2.40*	ns
ด้านความขยัน หมั่นเพียร	3.81	.40	3.72	.51	3.78	.50	3.73	.60	3.73	.48	.54	

** P < .01

* P < .05

บุตรหลานระดับมาก และมากที่สุด มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านมีความขยันหมั่นเพียร แก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสูงกว่าครอบครัวที่มีการใช้เวลาแก่บุตรน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 12

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี

จากผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้อง

กับผลการศึกษาของสมนฤมล เพ็ชรเมธี (2543, 81) ที่พบว่า บ้านมีระดับการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนด้านการประพฤติเป็นแบบอย่างด้านการอบรมสั่งสอนและด้านการให้กำลังใจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากครอบครัวเป็นแหล่งที่สมาชิกได้รับความรักและความอบอุ่นอย่างบริสุทธิ์ใจ และครอบครัวได้ทำหน้าที่ด้านการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) อบรมสั่งสอนแก่เด็กให้รู้จักระเบียบของสังคม บิดามารดาส่วนใหญ่รักลูก ย่อมจะประคับประคองเลี้ยงดูลูกของตนเป็นอย่างดี แม้จะยากดีมีจนก็ตาม และครอบครัวยังอบรมเด็กให้รู้จักกฎเกณฑ์ ค่านิยม แบบของความประพฤติ สอนให้เด็กปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคม จึงนับได้ว่าเป็นสถาบันที่ให้การอบรมแก่เด็กตั้งแต่เกิดจนตาย (สุพัตรา สุภาพ, 2531, 62-63)

ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับคำสอนของศาสนาอิสลาม ที่ให้บิดามารดามีหน้าที่ส่งเสริมบุตรให้เจริญเติบโตและพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ครอบครัวมุสลิมที่สมบูรณ์นั้น คือครอบครัวที่มีสมาชิกเข้าใจ

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี จำแนกตามการให้เวลาแก่บุตรของครอบครัว

การปลูกฝังจริยธรรม	น้อย (1)		ปานกลาง (2)		มาก (3)		มากที่สุด (4)		F	คู่ที่แตกต่าง
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านความมีวินัยในตนเอง	3.54	.62	3.69	.43	3.79	.36	3.84	.44	7.68**	(3)>(1)** (4)>(1)** (4)>(2)** (3)>(1)**
ด้านความรับผิดชอบ	3.66	.70	3.83	.50	3.96	.44	3.95	.51	5.69**	(4)>(1)** (3)>(1)**
ด้านความอดทน	3.64	.67	3.83	.52	3.88	.48	3.97	.48	5.53**	(4)>(1)** (3)>(1)**
ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	3.68	.70	3.91	.55	4.03	.46	4.00	.54	5.69**	(4)>(1)** (3)>(1)**
ด้านความขยันหมั่นเพียร	3.49	.63	3.71	.53	3.81	.46	3.80	.55	5.46**	(4)>(1)**

** P < .01

และปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นนิสัย (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, วิทยาลัยอิสลามศึกษา, 2535, 7)

ท่านศาสตราจารย์หมัด (คือลา) ได้กล่าวถึงการทำหน้าที่ของชายและหญิงไว้ ความว่า

“ทุกคนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ และทุกคนจะถูกไต่สวนในหน้าที่ของตน ผู้นำมีหน้าที่รับผิดชอบ และเขาจะถูกไต่สวนในการปกครองของเขา บุรุษมีหน้าที่ดูแลครอบครัว เขาจะถูกไต่สวนในหน้าที่ของเขา สตรีมีหน้าที่ดูแลบ้านเรือนสามี นางจะถูกไต่สวนในหน้าที่นั้น คนใช้มีหน้าที่ดูแลทรัพย์สินของนาย เขาจะถูกไต่สวนในหน้าที่นั้น และบุตรมีหน้าที่ดูแลทรัพย์สินของบิดา เขาจะถูกไต่สวนตามหน้าที่ของเขา” (รายงานโดยบุคอรีและมุสลิม)

มุสลิมผู้ศรัทธา ถือว่างานเลี้ยงลูกเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะมีคำสอนในอิสลามให้อบรมเลี้ยงลูก

ให้ดี ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด (คือลา) ได้กล่าวไว้ ความว่า

“สิทธิของลูกที่มีต่อพ่อแม่ของเขา คือ การตั้งชื่อที่ดี เลี้ยงดูในสิ่งแวดล้อมที่ดี และให้การอบรมที่ดี” (รายงานโดยบัยฮะกีญ)

ในศาสนาอิสลามถือว่า พ่อมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการอบรมเลี้ยงดูลูก ส่วนแม่เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือเท่านั้น ดังในคัมภีร์อัลกุรอานมีข้อความที่พระเจ้าทรงสั่งหัวหน้าครอบครัวไว้ ความว่า

“โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย เจ้าจงปกป้องตัวของพวกเจ้าเอง และครอบครัวของเจ้าให้พ้นจากไฟนรก” (ซูเราะฮ์ อัลตะฮ์รีม : 6)

คือให้หัวหน้าครอบครัวที่ศรัทธา มีหน้าที่ดูแลและอบรมสมาชิกในครอบครัวให้ปฏิบัติตามแนวทาง

ของอิสลาม ฉะนั้น งานเลี้ยงลูกจึงเป็นอบิดาอะฮ์ (การเคารพภักดี) อย่างหนึ่ง (อามีนะห์ ดำรงผล, 2544, 59)

ด้วยเหตุนี้ผู้ที่เป็นพ่อแม่จึงต้องทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก ๆ ของพวกเขาอย่างดี เพราะนอกเหนือจากความรักความปรารถนาดีต่อบุตรแล้ว สิ่งนี้ยังเป็นหน้าที่ที่เขาจะต้องรับผิดชอบ และจะต้องถูกสอบสวนถึงภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบของเขาว่าได้กระทำครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่

2. เปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชน ในด้านความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ ความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต และความขยันหมั่นเพียร ตามตัวแปรเพศของเยาวชน ภูมิภาคเพิ่มเติม ลักษณะครอบครัว จำนวนบุตร รายได้ของครอบครัว การศึกษาสายสามัญของบิดาและมารดา การศึกษาสายศาสนาของบิดาและมารดา อาชีพหลักของครอบครัว และการให้เวลาของครอบครัวสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 เพศ

ครอบครัวมีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมในด้านความมีวินัยในตนเอง ให้แก่เยาวชนหญิงสูงกว่าเยาวชนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำให้เยาวชนหญิงมีวินัยในตนเองสูงกว่าเยาวชนชาย (สุภาพร ธนะชานันท์, ออนไลน์) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัฒนธรรมประเพณีของไทยในการอบรมเลี้ยงดูเด็กผู้หญิงจะมีข้อกำหนดกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดกว่าเด็กผู้ชาย ส่งผลให้เด็กผู้ชายมีพฤติกรรมทำผิดระเบียบวินัยมากกว่าเด็กผู้หญิง (สุนันท์ พรหมดี, 2540, 113-114) สอดคล้องกับผลการศึกษาศาสนาของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (อ้างถึงใน คณะอนุกรรมการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, 2535, 51) พบว่า เยาวชนหญิงได้รับอิทธิพลจากการอบรมของพ่อแม่มากกว่าเยาวชนชาย เป็นเพราะขนบธรรมเนียมประเพณีได้ถ่ายทอด

การอบรมสั่งสอนกันมาให้หญิงเป็นเพศที่ต้องประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบประเพณีอันดีงาม ซึ่งต่างไปจากผู้ชายที่สังคมทั่วไปถือเป็นเรื่องธรรมดาและยอมรับในพฤติกรรมบางอย่างได้

2.2 ภูมิภาค

ครอบครัวที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเหนือจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียรแก่เยาวชนสูงกว่าครอบครัวที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในแต่ละภูมิภาคต่างก็มีความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และการเปิดรับความรู้ใหม่ ๆ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการอบรมเลี้ยงดูและการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เยาวชนของครอบครัว นอกจากนี้เยาวชนจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเหนือจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น สงขลา นครศรีธรรมราช สตูล พังงา กระบี่ กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี เชียงราย เป็นต้น นักเรียนกลุ่มนี้ครอบครัวตั้งใจให้มาเรียนวิชาศาสนาที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จึงทำให้นักเรียนได้รับ การปลูกฝังเรื่องความขยันหมั่นเพียรจากครอบครัวมากกว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3 ลักษณะครอบครัว

ลักษณะครอบครัวแบบบิดามารดาอยู่ด้วยกัน และแบบบิดาหรือมารดาเสียชีวิตมีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสูงกว่าลักษณะครอบครัวแบบบิดามารดาแยกทางกัน และลักษณะครอบครัวแบบบิดามารดาอยู่ด้วยกัน จะมีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความขยันหมั่นเพียร สูงกว่าลักษณะครอบครัวแบบบิดามารดาแยกทางกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมนตรี กำลังดี (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีสภาพครอบครัวแตกต่างกัน มีจริยธรรม

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การที่บิดามารดาแยกกันอยู่ แยกทางกัน ทำให้องค์ประกอบของครอบครัวไม่ครบถ้วน ทำให้เด็กขาดความเมตตารักใคร่ และความอบอุ่นใจ และยังมีงานวิจัยหลายชิ้นที่ชี้ให้เห็นว่าความไม่ปรองดอง หรือระหองระแหงกันในครอบครัว เป็นตัวบ่งชี้หรือพยากรณ์ได้แน่นอนว่า การที่ครอบครัวขาดผู้นำหรือมีผู้ปกครองเพียงคนเดียวหรือความตายของบิดามารดาไม่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความประพฤติของเด็กและเยาวชนเท่ากับกรณีครอบครัวหย่าร้าง เพราะการแตกแยกภายในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการหย่าร้าง เลิกละทิ้งกันไป หรือทะเลาะวิวาททุบตีกันเป็นประจำ ส่งผลให้เด็กรู้สึกขาดความอบอุ่น สร้างความกดดันคับข้องใจ บีบคั้นจิตใจ จนทำให้เด็กมีบุคลิกถดถอย รู้สึกต่ำต้อย มีปมด้อย หรือมีบุคลิกก้าวร้าวชอบความรุนแรง เมื่อสิ่งต่าง ๆ อันมีผลร้ายต่อจิตใจเมื่อสิ่งสมมาก ๆ จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และมีแนวโน้มที่จะทำผิดได้ง่าย (โกศล วงศ์สวรรค์ และคณะ, 2537, 246, 253)

2.4 จำนวนบุตร

ครอบครัวที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวต่างกัน มีการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไม่แตกต่างกันทั้ง 5 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์ (2541, 56) ที่ศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีจำนวนบุตรต่างกันมีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ มีความเข้าใจกันดีระหว่างพ่อแม่กับลูก และพ่อแม่ก็ทราบความเป็นไปของลูกแต่ละคน รวมทั้งเมื่อลูกมีปัญหาส่วนใหญ่ก็กล้าที่จะมาปรึกษาหารือกับพ่อแม่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในครอบครัวขนาดเล็กพ่อแม่มักจะให้การดูแลเอาใจใส่ลูก โอกาสที่พ่อแม่จะเอาใจใส่ต่อการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้แก่ลูกได้มากกว่าครอบครัวขนาดใหญ่ ส่วนในครอบครัวขนาดใหญ่อาจมีลักษณะเป็นครอบครัวที่บิดามารดามีลูกหลายคนหรืออาจจะไม่มีพ่อแม่ลูก ปู่ย่า ตายาย หรือ

ญาติพี่น้องฝ่ายบิดามารดาด้วย เด็กที่อยู่ในครอบครัวขนาดใหญ่มักมีโอกาสในการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวขนาดเล็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครอบครัวที่เด็กมีพี่น้องหลายคน พฤติกรรมของพี่น้องจะมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กด้วย เด็กที่มีพี่น้องหลายคน มักมีความรับผิดชอบมากกว่าเด็กที่เป็นลูกคนเดียว ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องจาก ถูกฝึกให้รับผิดชอบต่อภาระเลี้ยงน้อง หรือช่วยเหลืองานบ้าน (สุคนธ์ เจียรกลาง, 2535, 74)

2.5 รายได้

ครอบครัวที่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสูงกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครอบครัวที่มีรายได้ 10,001 บาทขึ้นไป มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต สูงกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับวีระนาฏ เจริญพานิช (2546, 65) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีรายได้ต่างกัน มีการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับที่ วัลนิกา ฉลากบาง (2535, 46-47) ได้กล่าวไว้ว่าระดับจริยธรรมสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา ดังนั้น ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวจึงมีส่วนช่วยให้เด็กมีความพร้อมทางสติปัญญาและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และยังคงสอดคล้องกับสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (อ้างถึงใน คณะอนุกรรมการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, 2535, 47-49) ได้ศึกษาพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี จะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะต่ำ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การศึกษาของบิดามารดาและความเชื่อในการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดามีอิทธิพลอย่างมากต่อการปฏิบัติต่อบุตร

2.6 การศึกษาสายสามัญของบิดามารดา

บิดาที่มีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน มีบทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ไม่แตกต่างกัน ส่วนมารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสูงกว่า มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสูงกว่ามารดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับพรณีย์ กัณฑ์กร (2523, 56) ที่ได้ทำการศึกษาพบว่า เด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีจริยธรรมต่างกัน รวมทั้งสอดคล้องกับสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (อ้างถึงในคณะอนุกรรมการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, 2535, 51) ได้ศึกษาพบว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา มักใช้การอบรมเลี้ยงดูที่ปล่อยปละละเลย และแบบเข้มงวดกวดขัน ขณะที่บิดามารดาที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพขึ้นไป จะใช้การอบรมเลี้ยงดูบุตรที่มีเหตุผลและมีลักษณะประชาธิปไตย กล่าวคือบิดามารดาที่มีการศึกษาสูงจะพยายามเข้าใจจิตวิทยาและรู้จักวิธีการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งแสวงหาเลือกสรรการรับสื่อที่เป็นประโยชน์ต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตรของตนได้ดีกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำ ซึ่งถูกจำกัดทั้งความคิด เวลาและปัจจัยด้านการเงินที่จะเอื้อต่อการดูแลบุตรอย่างถูกต้อง

2.7 การศึกษาสายศาสนาของบิดามารดา

บิดาที่มีการศึกษาสายศาสนาระดับชั้น 7 หรือสูงกว่า มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความอดทน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความซื่อสัตย์สุจริต สูงกว่าบิดาที่มีการศึกษาสายศาสนาระดับชั้น 1 - 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนมารดาที่มีการศึกษาสายศาสนาระดับชั้น 7 หรือสูงกว่า มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสูงกว่ามารดาที่มีการศึกษาสายศาสนาระดับชั้น 1 - 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง

สอดคล้องกับการศึกษาของซัดติยา กรรณสูต และคณะ (2547, 74-1) ที่พบว่า พฤติกรรมความซื่อสัตย์ของนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม ได้รับอิทธิพลจากลักษณะทางศาสนา อันได้แก่ ความเชื่อ การปฏิบัติตามแนวทางอิสลามและการมีวิถีชีวิตแบบมุสลิมของบิดามารดา นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ปกครองที่นับถือศาสนาอิสลามมีลักษณะทางศาสนาอยู่ในระดับสูงมาก และสูงกว่าผู้ปกครองนักเรียนศาสนาอื่น จึงสรุปในเบื้องต้นได้ว่า ลักษณะทางศาสนาของบิดามารดาที่บุตรเห็นเป็นแบบอย่างมีอิทธิพลต่อลักษณะทางศาสนาของบุตร

ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับคำสั่งในศาสนาอิสลาม ที่ให้มุสลิมทุกคนต้องศึกษาหาความรู้ ดังที่ท่านศาสดามูฮัมมัด (คือลา) ได้กล่าวไว้ ความว่า

“การแสวงหาความรู้ เป็นข้อบังคับสำหรับมุสลิมทุกคน” (รายงานโดยผู้อบรอนีย์และบัยหะกีฮ์)

บิดามารดาในอิสลามนั้นมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบในชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันของครอบครัว และจำเป็นต้องมีความรู้ทางศาสนาอย่างกว้างขวาง เพื่อที่จะได้ให้ความรู้ทางศาสนา อบรมจริยธรรม สั่งสอนความประพฤติของบุตรให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องของอิสลาม

บิดามารดามีหน้าที่สั่งสอนบุตรตั้งแต่เด็กให้ทราบถึงเรื่องของอัลลอฮ์ และหลักการในเรื่องเตฮะฮีด (ความเป็นหนึ่งของอัลลอฮ์) และซีริก (การนำสิ่งอื่นมาเป็นภาคีกับอัลลอฮ์) และจะต้องสอนให้มีอีมาน (ความศรัทธา) ความจริงเกี่ยวกับความตาย วันพิพากษา สรวงสวรรค์ และไฟนรก (ฟารามาช บิน มูฮัมมัด เราะห์บ์, 2541, 27-28)

ท่านศาสดามูฮัมมัด (คือลา) กล่าวไว้ ความว่า

“ผู้ที่ละหมาด ต้องรู้พื้นฐานของการละหมาด ทำทางที่บังคับ ทำที่เป็นสุนนะฮ์ อะไรที่จะทำให้การ

ละหมาดใช้ได้หรือใช้ไม่ได้ ควรกระทำกิริยาอย่างไร ฯลฯ ผู้ที่จะถือศีลอดจะต้องรู้หลัก เงื่อนไข และข้อห้ามในการถือศีลอด ผู้ที่รับประทานอาหารต้องรู้ว่า จะต้องรับประทานอาหารแบบใด และทุก ๆ อย่าง ต้องทำด้วยความศรัทธา” (รายงานโดยบุคอรี)

นอกจากนี้บิดามารดาจำเป็นต้องสั่งสอนวินัยแก่บุตรให้เป็นผู้มีมารยาทที่ดีงาม (อาลียะฮ์ คลีเฟอร์, ม.ป.ป., 69) ดังที่ท่านศาสดามูฮัมมัด (ศ็อลลา)กล่าวไว้ ความว่า

“ไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่บิดามารดาได้ให้แก่ลูกของพวกเขาไว้เป็นมรดกที่ประเสริฐกว่า มารยาทที่ดีงาม” (รายงานโดย อิบน์อุลันญูอาร)

“จงแสดงความกรุณาปรานีต่อลูกของสุเจ้า และจงอบรมสั่งสอนมารยาทที่ดีแก่พวกเขาเถิด” (รายงานโดย อิบน์มาญูฮ์)

มารยาทที่บิดามารดาควรสอนแก่บุตรคือ การเข้าสังคม การพบปะคนอื่น นอบน้อมถ่อมตน เป็นผู้ฟังที่ดี เป็นต้น และควรสอนการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ให้รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ ซื่อสัตย์ยุติธรรม ตรงต่อเวลา รักความสะอาด มีระเบียบ เป็นต้น (อามีนะห์ ดำรงผล, 2544, 62)

บิดามารดาที่มีการศึกษาสายศาสนาสูง ก็จะทราบถึงคำสั่งใช้ในศาสนาที่เกี่ยวกับหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตร และสิทธิหน้าที่ของบุตร ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากบิดามารดาไม่มีความรู้ทางศาสนาหรือศึกษาศาสนาไม่น้อยก็จะไม่ทราบถึงคำสั่งใช้ดังกล่าวนี้ ซึ่งอาจส่งผลให้การเลี้ยงดูบุตรอาจจะไม่สมบูรณ์ครบถ้วนตามที่อิสลามได้วางกฎเกณฑ์เอาไว้

2.8 อาชีพ

ครอบครัวที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยใน

ตนเองสูงกว่าครอบครัวที่มีอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพประมง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมนถุมล เพ็ชรมณี (2543, 82) พบว่าผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในรายด้าน และโดยรวมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และวีระนาฏ เจริญพานิช (2546, 65) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนต่างกัน เช่นเดียวกับเสริมเกียรติ พรหมผุย (2523, 104) ได้ศึกษาพบว่านักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพรับราชการ มีคุณธรรมด้านศาสนาสูงกว่านักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพรับจ้างและเกษตรกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบิดามารดาที่มีอาชีพรับจ้างและเกษตรกรรมจะมีระดับการศึกษาต่ำและปานกลาง ส่วนบิดามารดาที่มีอาชีพรับราชการมักจะมีระดับการศึกษาสูงกว่า จึงมีโอกาสได้รับความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา ทำให้มีความเชื่อและความคิดในการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างไปจากเดิม ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (อ้างถึงใน คณะอนุกรรมการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, 2535, 59) ได้ศึกษาพบว่าอาชีพของบิดามารดาและการออกไปทำงานนอกบ้านของมารดามีอิทธิพลต่อเด็กหลายด้าน ที่สำคัญคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สุขภาพจิต ความวิตกกังวล ทัศนคติ และค่านิยมต่าง ๆ

2.9 การใช้เวลาแก่บุตร

ครอบครัวที่มีเวลาให้แก่บุตรระดับมากและมากที่สุด มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมทั้ง 5 ด้าน สูงกว่าครอบครัวที่มีการใช้เวลาแก่บุตรน้อย และครอบครัวที่มีเวลาให้แก่บุตรระดับมากมีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสูงกว่าครอบครัวที่มีการใช้เวลาแก่บุตรปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญมากต่อระบบการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจของเด็ก (สุพัตรา สุภาพ, 2542,

63) ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (อ้างถึงใน คณะอนุกรรมการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, 2535, 48-49) ได้ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีผลต่อการขัดเกลาทางสังคม กล่าวคือ ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การขัดเกลาทางสังคมจะดำเนินไปได้ด้วยดี ดังนั้นการให้เวลากับบุตรหลาน การพบปะพูดคุยและใช้เวลาาร่วมกันของครอบครัวจึงเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับครอบครัวยุคใหม่ พ่อแม่ต้องสร้างบรรยากาศในครอบครัวที่ดีให้แก่กัน มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น มีความเข้าใจ และเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว รับรู้ปัญหาต่าง ๆ ในบ้านร่วมกัน พูดคุยกันด้วยเหตุผล (พรพิมล ไทยางกูร, 2548, 109)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง บทบาทของครอบครัวในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ควรให้ครอบครัวรักษาทบทางที่ดีนี้ไว้ต่อไป แต่เพราะครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดที่จะต้องมีบทบาทในการปลูกฝังและขัดเกลาจริยธรรมให้เกิดแก่เด็ก ดังนั้น บิดามารดาจึงควรที่จะต้องชวนชวนศึกษาให้เข้าถึงจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก และวิธีการปลูกฝังจริยธรรมอันพึงประสงค์ด้วย เพื่อที่เยาวชนจะได้รับการปลูกฝังจริยธรรมให้มากที่สุด

2. จากผลการวิจัยพบว่า ลักษณะครอบครัวที่มีบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียวจะมีการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนน้อยกว่าครอบครัวที่อยู่พร้อมกันทั้งบิดาและมารดา ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีโครงการสำหรับครอบครัวที่แตกแยก ครอบครัวยากจน และครอบครัวที่ขาดบิดาหรือมารดาเป็นพิเศษ

3. จากผลการวิจัยพบว่า บิดามารดาที่มีการศึกษาสูงจะมีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมสูงกว่า บิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการให้ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรแก่ครอบครัวที่มีการศึกษาต่ำ

4. ครอบครัวควรปฏิบัติต่อบุตรด้วยความรัก ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของเด็ก ให้เวลาและโอกาสแก่เด็กได้ใกล้ชิดให้มากที่สุด สร้างบรรยากาศที่ดีในครอบครัว

5. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งอาจได้ข้อมูลเพียงด้านเดียว ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). **ครอบครัวฝ่าวิกฤติ : แนวคิดพิชิตทุกข์ครอบครัวไทย ในยุคนี้**. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- โกศล วงศ์สวรรค์, สุธีลา ตูลยะเสถียร และสถิต วงศ์สวรรค์. (2537). **ปัญหาสังคม**. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ชัตติยา กรณิสต์, เสาวนิจ รัตนวิจิตร, ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, ขวัญรัก สุขสมฤทัย. (2546). **รายงานการวิจัย คุณธรรม พฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- คณะอนุกรรมการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก. (2535). **แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2533). **การศึกษาเด็ก**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชาฮาบีเยห์ โต๊ะอาลิม. (2544). **การสร้างแบบวัดจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัด**

- ปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- พรณีย์ กัณฑกร. (2523). การศึกษาเปรียบเทียบ จริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภูมิหลังต่างกัน ในจังหวัดสงขลา. ปรียญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (สำเนา)
- พรพิมล ไทยางกูร. (2548). พัฒนาการวัยรุ่น. ม.ป.ท.
- เพ็ญประภา ยาแลหาว. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางจริยธรรมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- พารามาช บิน มุฮัมมัด เราะห์บ์. (2541). เลี้ยงลูกให้ถูกทางตามคำสอนของอัลกุรอานและสุนนะฮ์. แปลโดยปาริตฉัตต์ ทรศนะสะฤชต์. กรุงเทพฯ: อิสลามิค อะเคเดมี.
- มนตรี กำลังดี. (2543). ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอกะปง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา. ปรียญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ. (สำเนา)
- วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. (2535). ครอบครัวมุสลิม. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัลนิกา ฉลากบาง. (2535). จิตวิทยาและการแนะแนวเด็กประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วีระนาฏ เจริญพานิช. (2546). บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนเอกชน มาตรา 15(1) อำเภอมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา).
- สมนถมล เพ็ชรมณี. (2543). บทบาทของบ้าน วัด และโรงเรียนในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- สมพร เทพลีธา. (2530). รายการสนทนาปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
- สุนันท์ เจียรกลาง. (2535). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัฐบาลในเขตเทศบาล อ.เมือง จ.นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)
- สุนันท์ พรหมดี. (2540). การเปรียบเทียบพฤติกรรมผิดระเบียบวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (สำเนา)
- สุพัตรา สุภาพ. (2531). สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2542). ปัญหาสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาพร ธนะชานันท์. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อวินัยในตนเองของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ออนไลน์) มีที่: <http://www.thaiedresearch.org/result/info2.php?id=4773> สืบค้นเมื่อ: 21 สิงหาคม 2549.
- สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์. (2541). การศึกษาความสัมพันธ์ของประชากรต่างวัยในครอบครัวภาคใต้และภาคกลาง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสริมเกียรติ พรหมผุย. (2523). อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัด

ร้อยเอ็ด. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)
อามีนะห์ ดำรงผล. (2544). สารานุกรมเกี่ยวกับชีวิต
มุสลิม. กรุงเทพฯ: นันทา พับลิชชิ่ง.

Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory
Analysis.** (3rd ed.). New York: Harper and
Row.